

die Subdiaconatus; quia hoc non repugnat Tridentino: hoc enim solum loquitur de duobus Ordinibus sacris.

Ratio interstitorum est: Ut ordinati in quovis munere se prins exerceant, & cum state vita mercatum, & doctrina major accrescat, & vita spiritualis Magistrum agere non presumat, qui vix discipulus esse cepit. Hanc ob causam Praelati Ecclesie non debent esse tam faciles ad dispensandum, praesertim sine personarum delectu.

Nostra Constitutiones dist. 2. cap. 14. text. 11. lltt. X. ita habent: in Capitulo Bononiensi 1564. preceptum fuit, omnia Decreta communia Concil. Trid. de state, vita, & moribus ordinandorum firmiter observari; & fuit additum, ut nemo post suspicionem Minorum Ordinum ante elapsum annum ad Majores promoveatur. Nec Subdiaconus intra spatium alterius anni ad Diaconatum ascendat, nisi sit Ministrorum necessitas, quia Patronum consilio judecetur sufficiens causa, ut alter fiat, & ordinatur Episcopo etiam referatur, & renuntietur. Hæc ibi.

Note: Interstitia temporum non esse accipientia mathematicè, ut sit spatium duodecim mensium completum, quasi de puncto ad punctum, sed potest, qui hoc anno in Sabbato Paschalis suscepit Subdiaconatum, anno sequenti in eodem Sabbato, licet citius veniat, recipere Diaconatum.

Resp. 3. Quando Clericus secularis cum dimis- soris vadit ad alienum Episcopum, non hic, sed propriis ipsis ordinandi Episcopus potest dispensare in interstitiis.

Ratio: Tum quia dispensatio est actus jurisdictionis, qui non recte exercetur in subditos alienos. Tum etiam, quia ad proprium Episcopum speciatu- dicare, an dispensatio conducat sua Ecclesie, vel saluti ordinandi.

Resp. 4. De Dispensatione interstitorum pro Regularibus Sacra Congregatio declaravit, quod illa pertinet ad Episcopum ordinantium, qui quadau- cas in Concilio expressas pro dispensando in hoc deferre debet iudicio, & attestacionis Superioris Regi- gios ordinandi; verum, ut docet noster de la Cruz, juxta Bullam Gregorii XIII, pro Societate in Bullario Emmanuelis Rodriguez relata, Generales Ordinum, & ab istis delegati, possunt cum suis subditis dis- pensare in interstitiis.

Resp. 5. Greg. XIII. Societati JESU in Bulla Pium, & utile, &c. dedit privilegium, ut ejusdem Religiosi extra tempora immo tribus diebus festi con- tinuis sacros Ordines suscipere queant. Circa hoc pri- vilegium disceptant DD, an alii Religiosi in eo com- municent, necne? Negant Jesuicæ, dicentes, dic- tum Gregor. XIII, prohibuisse communicationem; af- firmant & contra alii. Quæ controversia ex ipso Bul- la, vel prohibitionis textu dirimenda esset. Quidquid de hoc sit; probant alii AA. ut videtur est in Gebat, & nostro de la Cruz, Gregorium XIV. apud Rodriguez expresse fecisse illam extensionem ad alios quoque Ordines. Item Alexandrum VII. & Eugenium IV. diu ante Gregor. XIII. fecisse alios Regularibus idipsum ius, quod Societati specialiter dedit Grego- rius XIII.

Accedit, quod hoc privilegium non revocetur per Trid. sess. 23. de Reform. c. 1. ubi statut: Ordines debere celebrari temporibus à iure statutis. Quia (ut arguit La Crux) lex generalis non revocat pri- vilegium paucorum, quando de illa saltem in gene- rali non fit expressa revocatio. His non obstantibus pauci Episcopi possunt induci, ut hanc sententiam in praxi amplectantur.

XXV. Resp. 6. Episcopo non licet suos etiam sub- ditos in aliena Diocesi ordinare, ut alia Pontificia- lia exercere sine licentia expressæ Ordinarii loci. Ita statuit in Trid. sess. 6. de Reform. c. 5. Si se- cūs fiat, Episcopus ab exercito Pontificali, & sic ordinati ab executione Ordinum, sint ipso juri suspensi.

Ratio: Ut conserventur Dioecesum limites, &

cujusvis Episcopi auctoritas, mutua pax, & tran- quillitas.

Resp. 7. De loco Ordinationis intra Diocesum, Concil. Trident. sess. 23. de Reform. cap. 8. ita statut: Ordinationes in Cathedrali Ecclesia vocatis, presen- tibusque ad id Ecclesiæ Canonis publicè celebrantur. Si autem in alio Diocesis loco presente Clero loci, dignior, quantum fieri potest, Ecclesia semper adestatur.

Nota tamen, hoc statutum non esse usu recep- tum, vel contraria consuetudine abrogatum; quia nouum est, quod nonnulli Episcopi Ordines confer- vant, vel in Saccello Curia sua Episcopalis, vel in alio Saccello, sive Templo quocumque.

EXAMEN III.

De Ordinibus Minoribus in genere, & in specie.

QUÆRO I. Suscepunt quatuor Minorum ex quibus materia solent examinari, & quam scientiam debent habere?

XVII. Resp. De eorum scientia, seu literatura, vide Exam. 1. num. 2. Resp. 2. Materia, ex quibus solent examinari, sunt, quæ his sequuntur, & quæ specificat sunt, idem Resp. 3. usque ad q. 3. immò præter Caechismum debent scire omnia, quæ haec in 1. & 2. Examine dicta sunt de es- entia, effectu, subiecto, atate, ministro, tempo- re, interstitiis Ordinationum.

QUÆRO II. Quot sunt Ordines Minorum? Cur dicuntur Minorum? Cur non sacri? Quæ requisita ad susceptionem? Quæ obligations?

XVII. R. 1. Quatuor sunt minorum Ordines, scilicet Ostiarium, Lectoriatus, Exorcistatus, Acoly- thatus. Dicuntur Minorum, quia Clericum ponunt in gradu minori, & ab Eucharistia remotori, quam Majores. Dicuntur non sacri; quia non versantur circa rem sacram, nec habent adjunctam obligationem continentis, ut explicatur est in Ex. 2. n. 9. R. 8. ubi etiam patet, an omnes sint Sacramenta. Et in eodem Ex. 2. n. 16. patet, quod ad eos non requiriatur titulus Ordinationis, cum ordinati possint rideat ad seculum motu proprio.

Resp. 2. Quodnam sit subiectum capax Ordinum minorum, patet ex Examini precedentem. Ultra hoc Ordinandus, dum comparet, debet esse tonsuratus, teste talari indutus, & superpelliceo, & habere can- delam offrandem, & sufficienter dispositus ad sacram Communionem recipiendam. Ad quam tamen non est obligatio sub mortali, quia non constat de pra- cepto. Item præviæ debet exhibere testimonium vita, & moribus, quod potest dari a Parochio, & Magistro Schola, in qua educatur, juxta Trid. sess. 23. de Reform. cap. 5. Et deinde examinari, juxta dicta ex Trid. in Ex. 1. n. 1. Et debet esse ab Exam- inatoribus approbatum.

Resp. 3. Ordines minorum ex se non inducent specialiæ obligationem, nisi 1. ad recitandos illos Psal- mos, quos Episcopus ordinans injungit, de quibus vide supra de Horis Canonis Tr. 10. Ex. 5. n. 69. 2. Ad portandam Clericam, seu habitum, & tonsuram, de quo vide loco citato ex Tr. 7. Exam. 3. num. 55. 3. Ad Horas Canonicas, si sit Regularis Choro additus, vel habeat Beneficium. 4. Juxta Trid. sess. 23. c. 11. tenentur Minorista in unoquaque manere juxta prescriptum Episcopi se exercere, idque in ea, cui adscripti erunt, Ecclesia.

Quæruntur hic posset: An Minorista suum Officium exercentes in mortalibus, peccent mortaliter? Sed ad hoc negativè patet supra Tract. 11. Exam. 4. n. 37. ante Resp. 5.

Vide etiam in Exam. 1. num. 5. Resp. 3. quæ sint Clericorum privilegia, & num. 6. Quæ sint eius prohita? Nunc ad minores Ordines in particu- lari suo ordine, quorum primus est

Or-

De Sacramento Ordinis.

611

Ostiarium.

QUÆRO III. Quid censes de eo? Eius Officium? Materia, & forma? Instutione? &c.

XVIII. Resp. 1. Ostiarium definitur sic: Est Or- dinatio, vel Ordo Ecclesiasticus, per quem datur potestas aperiendi, claudendi, & custodiendi Eccle- siam; nimis dignos recipiendo, indignos, Aposto- las, Hæreticos, excommunicatos, &c. repellendo.

Nota, quod quamvis hoc etiam possint facere Laici, non tamen ex officio, sed solum ex commis- sione. Item canes expellere (puta vero & physi- cos) non est officium Ostiarium, sed Sacristæ, vel alterius ad id deputati.

Resp. 2. Officium Ostiarium patet ex data definitione.

Resp. 3. Materia remota Ostiarium sunt Claves Ecclesie, proxima est traditio earum: & in hoc imprimitur character.

Resp. 4. Forma sunt verba Episcopi ordinantis quæ ad traditionem materie profert, nimis hæc. Sic age, quasi Deo rationem redditurus pro his rebus que his clavibus clauduntur.

Resp. 5. Hic Ordo est à Christo institutus, vel in ultima Cena, vel quando dixit: Ego sum ortum, vel quando vendentes, & ementes ejicit ex Tem- pio. Secundus Ordo minor est

Lectoratus.

OUÆRO IV. Quid de illo? &c.

XIX. Resp. 1. Definitur sic: Est Ordo Ecclesiasticus, vel Ordinatio, qua confert potestas spiri- tualis Prophetias, & sacras Scripturas, etiam (extra Missam tamen) Evangelium legendi.

Resp. 2. Officium Lectoris patet ex hac defini- tione; ad quod etiam spectat, Catechumenis, seu adulis baptizandis tradere indiciones Fidei.

Resp. 3. Materia remota Lectoratus est liber, con- tinens Scripturas, nimis Epistolæ, & Prophetias. Proxima est traditio libri, & in ea imprimi- tur character. Si pro materia porrigitur Brevia- rum, esset validus ordinatio, quia continet dictas Scripturas.

Resp. 4. Forma sunt illa verba Episcopi sub tra- ditione prolatæ: Accipe, & esto Verbi Dei relator, habbitur, si fideler, & viriliter Officium tuum imp- lieveris, partem cum illis, qui verbum Dei ab initio bene ministerunt.

R. 5. Certum tempus institutionis hujus Ordinis non scitur. Potest dici, quod sit à Christo institutus, quando in templo aperto libro legit Lectionem Isaiae, & postea tradidit minister. Tertius Ordo minor est

Exorcistatus.

OUÆRO V. Quid de isto?

XXX. Resp. 1. Definitur sic: Est Ordo Ecclesiasticus, vel ordinatio, qua confert potestas manus imponendi super energumenos, id est, obse- ssos à Diabolis, & super eos legendi exorcismos ad Diabolos compescendos, & expellendos. Unde hæc vox Exorcista significat idem quod increpans.

Resp. 2. Officium Exorcistæ patet ex hac defini- tione.

Resp. 3. Materia remota hujus Ordinis est liber Exorcismorum; Proxima traditio ejus; Et in hac imprimitur character.

Resp. 4. Forma sunt illa verba Episcopi: Accipe, & commenda memorie, & habe potestatem im- ponendi manus super energumenos, rite baptizatos, si- nister Catecumenos.

Resp. 5. Christus hunc Ordinem instituit, quan- do obsecum à demone liberavit, ponens digitos in auriculam ejus.

Nota, dixi in definitionibus: Est Ordo, vel Or- dinatio. De quo vide in Exam. 2. num. 7. R. 3. &

4. Sumitur enim interdum effectus pro causa; Ordo est effectus Ordinationis, quia Ordo est gradus, vel potestas per Ordinationem, seu externam cere- moniam, aut sensibile signum collatum. Quartus Ordo minor est

Acolythus.

OUÆRO VI. Quid de eo?

XXI. Resp. 1. Sic definitur: Est Ordo Ecclesiasticus vel Ordinatio, qua datur potestas cœro- accendi, eos ad altare transierendi, & urceos Subdiaconi pro sacro ministerio porrigiendi.

Resp. 2. Officium Acolyti patet ex definitione; ad quod spectat, quod debet Diacono, & Subdiaconi inservire, urceos aqua, & vino plenos Subdiaconi porrigiendo, à quo servitio dicitur Acolythus.

Resp. 3. Materia remota Ostiarium sunt Claves Ecclesie, proxima est traditio earum: & in hoc imprimitur character.

Resp. 4. Forma sunt verba Episcopi ordinantis quæ ad traditionem materie profert, nimis hæc. Sic age, quasi Urceoli primaria, & propter Ordinis Ministrorum tradenda.

Estre de essentia, ut tangatur uterque Urceolus? Dico: Valor salvatur, si tangatur unus. Estre necessarium tangere etiam pelvicolam, cui Urceoli inserviant?

Non est: Quia nullo modo est materia, nec semper adhibetur in Missa.

Resp. 4. Duplicit Ordinis hujus materie duplex correspondet forma, Una est: Accipe Cererarium cum cero, & scias te ad ascendenda Ecclesie lumina, mancipari in nomine Domini. Altera: Accipe Urceolum ad rugendrum vinum, & aquam in Eucha- ristiam Sanguinis Christi in nomine Domini.

Resp. 5. Christus hunc Ordinem instituit, vel in ultima Cena; vel quando dixit: Ego sum Lux mundi.

Quæ est vestis Acolyti?

Est Amictus, seu Humerale tegens humerum, & Alba, & Cingulum.

Quid haec, & alia aliorum ministrorum vestes significant, acceperit postea ad q. 7. n. 32.

Potest Acolythus, agere vice Subdiaconi, in ejus defectu cantando, vel legendo Epistolam?

Potest quidem, sed non somnolenter, & ex officio, id est, non cum manipulo, sed sine eo, & ex commissione, necessitate urgente.

Potest Acolythus tangere sacra vasa?

Dico: Probabilis est, quod nemo, nisi saltem sit Subdiaconus, audeat contingere Sacra vasa, v. g. Calices, & Corporalia, &c. nisi forte esset justa causa tangendi, qualis esse potest, ut, si in defectu Subdiaconi, Acolythus Sacerdoti privarim prepararet Calicem, potest considerari circumstantis interdum licet fieri potest; ceteroquin non, & ita obtinuit consuetudo, & Ecclesiæ praxis. Idem patet ex sylo. Curie Romana, que quibusdam Tonsuratis, & Minoristis interdum dat privilegium tangendi vasa sacra.

Nota, quod Ordines Mendicantium habeant à Sede Apostolica privilegium, ut omnes eorum Religiosi, etiam Laici, dum in propriis Ecclesiæ ex Superiorum suorum mandato Sacristanos agunt, omnia paramenta, sacra vasa, (puta in quibus non est Eucharistia) ac Corporalia, &c. reverenter possint tangere, & lavare.

Hhhh a QUA

QUÆRÒ VII. Quæ sunt, & quid significant vestes ministrorum Ecclesiæ tam inferiorum, quam superiorum, etiam ipsius Episcopi?

XXXII. Hac quæstio id est hic ponitur, quia consistimus in medio inter Ordines Minores, & Majores.

R. Huic questioni satisfaciit *Ang. Doct. hic q. 40. art. 7. in c. dicens*: Vestes ministrorum designant idoneitatem, quæ in eis requiruntur ad tractandum Divina; & quæ quædam sunt, que in omnibus requiriuntur, & quædam in superioribus, que non ita exiguntur in inferioribus; id est sunt quædam vestes omnibus ministris communes, quædam vestes superioribus tantum. Et id est omnibus ministris competit amictus humeros regens, quo significatur fortitudo ad Divina Officia exequenda, quibus manipulantur; & similiiter Alba, quo significat puritatem vite; & Cingulum, quo significat repressionem carnis; sed Subdiaconi ulteriùs habet manipulum in sinistra, quo significetur extersio minimorum macularum; quia manipulus est quasi sudarium ad extergendum vultum; ipsi enim primò ad sacra tractanda admittuntur. Habet etiam tunicam stric tam, per quam Doctrina Christi significatur; unde & in veteri Legi in ipsa tintinnabula pendebant; Subdiaconi enim primò admittuntur ad doctrinam novæ Legis annuntiandam. Sed Diaconus habet amplius stola in sinistro humero in signum, quod applicatur ad ministerium in ipsis Sacramentis. Et Dalmaticam (que est vestis larga sic diæta, quia in Dalmaticis partibus primò ejus usus fit) ad designandum, quod ipse primò dispensator Sacramentorum ponitur, ipse enim Sanguinem dispensat, in dispensatione autem largitas requiritur. Sed Sacerdoti in utroque humero ponitur Stola, ut ostendatur, quod ei plena potestas dispensandi Sacramenta datur, non ut minister alterius: & id est Stola descendit usque ad inferiora. Habet etiam Casulam, quo significat charitatem, quia ipsa charitatis conficit Sacramentum, scilicet Eucharistiam. Sed Episcopi adductum novem ornamenti supra Sacerdotes, que sunt calige, sandalia, succinctorium, tunica, Dalmatica, mitra, chirothecæ, annulus, & baculus, quia novem sunt, quæ ipsi supra Sacerdotes possunt, scilicet Clericos ordinare, Virgines benedicere, Basiliæ dedicare, Clericos depolare, Synodos celebrare, christis confidere, vestes, & vase consecrare. Vel per caligas significatur reductio gressuum; per sandalia, quo pedes tegunt, contemptus terrenorum; per succinctorium, quo stola ligatur cum Alba, amor honestatis; per tunicam perseverantia, quia Joseph tunicam talarem habuisse legitur, quasi descendenter usque ad talos, per quos significatur extremitas vite; per Dalmaticam largitas in operibus misericordiae; per chirothecæ cautele in opere; per Mitram scientiam utriusque Testementi, unde & duo cornua habet; per baculum cura Pastoralis, quia debet colligere vagos, quod significat curvitas in capite baculi: sustentare infirmos, quod ipse stipes signabili; & pungere lento, quod significat stimulus in pede baculi; unde Versus:

Collige, sustenta, stimula, naga, morbida, lenta.

Per annum Sacraenta Fidei, quæ Ecclesia despontatur Christo: Episcopi enim sunt in Ecclesia loco Christi: Sed ulterius Archiepiscopi pallium habent in signum privilegiate potestatis: significant enim torquem aureum, quem solebant legitime certantes accipere. Hac s. Thom. Vide plura infra in hoc Tr. Ex. 5. n. 46.

EXAMEN IV.

De Ordinibus Majoribus in genere, & in specie Subdiaconatu, & Diaconatu.

QUÆRÒ I. Majoribus Ordinibus, in specie Subdiaconatu, & Diaconatu insigniendi, quæ debent scire, & ex quibus solent examinari?

XXXIII. Resp. 1. Trident. Sess. 23. de Reform. cap. 3. ita statuit: *Subdiaconi, & Diaconi ordinentur habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus probati, ac litteris, & iis, que ad Ordinem exercendum pertinent, instruti. Qui spernit Deo auctore se contineat posse, Ecclesiæ, quibus adscripturam, inservient, sciantque maxime decere, si saltem diebus Dominicis, & solemnibus, cum altari ministraverint, sacram Communione percepient.* Hæc ibi. Debet etiam orare Horas Canonicas: ut patet ex dicendis,

Resp. 2. Materia, ex quibus solent examinari, sunt, quæ hic sequuntur, & omnia, quæ ante dicta sunt de prima Tonsura, & de 4. Minoribus. Cum enim Ordines hi (de quibus nunc agitur) sint & dicuntur Majores ac sacri, & Minores in se eminenti continent, sicut Diaconus Subdiaconatum, ac Clericum in superiori dignitate gradu constituent, non solum Minoristarum scientia, sed & amplo circa sumus officium pollere debent.

Solent insuper nonnulli Examinateores Subdiaconi proponere quæstiones saltem communiores ex doctrina Fidei, v. g. de Ecclesia. Vide *Tr. 7. Ex. 1. n. 17. & seqq.* De Fide Divina, vide *ibid. num. 2. & seqq.* De Sacramentis, vide *Tr. 11. Ex. 1. & seqq.* De Sacramentalibus *Tr. 13. Exam. 2. num. 25.* De Censu in genere, & in specie, *Tr. 14. Ex. 1.* De Irregularitate, de qua habes in eodem *Ex. n. 27.* seqq. Præcipue Diacono solenti ultra præfatas etiam proponi communiores Quæstiones de ultimo fine hominis, de quo agitur supra *Tr. 3. Ex. 1. n. 2. & seqq.* De Actibus humilium, vide *ibid. n. 8.* De Peccatis, *Tr. 4. Ex. 2.* De Indulgentiis, *Tr. 16. Ex. 3.* De Legibus, *Tr. 6.* De Præceptis, *ibid. in Ex. 2. n. 15.* De Virtutibus Theologiciis, *Tr. 7.*

De Baptismo, ejus essentia, divisione, institutione, materia, forma, ministro, subiecto, ininterabilitate. De quibus habes in *Tr. 11. Ex. 5.* De Cognatione spirituali ex Baptismo vide in *Tr. 16. de Matriam.* Et ex Confirmatione, vide *ibidem.* De Impedimentis Matrimonii, *Ex. 6. n. 75.*

R. 3. Solent etiam Subdiaconando proponi Quæstiones in specie ex præcedentibus in hoc *Tr. 7.* quærum solutiones omnes ibidem in specie habes, ut: Cur dicuntur Majores & sacri? In *Ex. 2. n. 9.* De Requisitis juxta modum dicenda, *n. 35.* De Temporibus Ordinationum, supra in *Ex. 1. n. 24.* De Interstitiis, *ib. n. 25.* De Titulo mensæ, in *Ex. 2. n. 16. & 17.* De Obligatione ad castitatem, & ad Horas Canonicas, patebit magis in sequentibus. De Horis Canonicas habes supra in *Tr. 10. Ex. 5.* ex quo varie quæstiones proponi & solvi possunt. De Obligatione defendi habitum & tonsuram, *Tr. 7. Ex. 3. n. 55.*

Subdiaconatus.

QUÆRÒ II. Quid est? Quod ejus Officium? Quæ materia, & forma? Quæ obligatio? Quod subiectum? Quæ vestis?

XXXIV. Resp. 1. Subdiaconatus sic definitur: Est Ordo sacer Ecclesiasticus, vel Ordinatio, quo ordinato datur potestas in altari assistendi Presbytero sacrificanti, ministrando ei Calicem cum vino, & Paternum cum hostia, & solemniter legendi Epistolam in Missa. Vel sic: Est sacer Ordo, vel Ordinatio, per quam traditione Calicis vacui cum patena vacua sub prescripta verborum forma datur potestas ad præfata officia peragenda.

Resp. 2. Officium Subdiaconi pater ex data de-

De Sacramento Ordinis.

finitione. Sensus autem est, quod Calicem cum vino, & Patenam cum hostia Sacerdoti ministret sacerdotem mediatis, nimirum mediante Diaconi, cui prius ea porrigit. Hinc illa vox *Subdiaconus* idem significat, quod *Subminister*; proximus enim & immediatus minister Sacerdotis est Diaconus, post eum est Subdiaconus. Speciat etiam ad Subdiaconi officium, pallas altaris, & corporalia ablere, panem pro populo consecrandum in altari ponere.

Resp. 3. Materia remota Ordinationis Subdiaconi est duplex. Una primaria, & principalis, nimirum calix vacuus cum patena vacua superposita; altera minus principalis, scilicet liber Epistolaram. Proxima, est utraque utrinque materia traditio. Character imprimitur in traditione prima materia. *Cujus ratio est:* Quia circa eam habet actum principium, cum proximus accedat ad confectionem Eucharistæ. *Ea quo fit,* quod ratione oppositam legere, vel cantare Epistolam sit actus minus principalis Subdiaconi. Vide in *Ex. 2. n. 9.* cur in prima Ecclesia Subdiaconus non fuerit numeratus inter Ordines sacros.

Colligitur ex his differentia à materia Sacerdotis Ordinandi; quia illi dantur calix, & patena cum pane, & vino: Subdiaconi vero calix vacuus.

Debet calix cum patena esse consecratus?

Non est de necessitate. Tum quia id nullo iure praepicit. Tum etiam, quia in calice non consecratio validè (etsi non licet) fit consecratio Eucharistæ. Ergo etiam per ejus traditionem validè potest ordinari Subdiaconi.

Debet ordinandus necessario tangere calicem, & patenam?

Affirmo, esse de precepto graviter obligante iuxta Pontificalem Romanam Rubricam, que mandat, patulam habens Tonsum, indutus vestibus ordinandi inferioribus digitis Calicem tangat, superioribus vero Patenam. Si tamen immediate tangatur solus calix, & non Patena, Ordinatio esset valida, quia Patena tangere ritus medietate.

Resp. 4. Duplici materie hujus Ordinis correspondit duplex forma, nimirum verba Episcopi ordinantis. Primaria, & essentials est hæc: *Vide, eiusmodi ministerium vobis traditur. Id est vos amo meo, ut ita vos exhibeat, ut Dei placere positis. Formula secundaria ad librum Epistolaram est hæc: Accipite librum Epistolaram, & habeote potestatem legendi in Ecclesia sanctæ Dei tam pro vobis, quam pro defunctis in nomine Patris, &c.*

Resp. 5. Christus Subdiaconatum instituit in ultima Cena, quando panem, & vinum consecrandum preparavit. Quid subiectum? Quæ vestis?

XXXVII. Resp. 1. Diaconatus definitur sic: Est Ordo sacer Ecclesiasticus, vel Ordinatio, qui confortat potestas proximè assistendi Presbytero in ministerio altaris, & legendi Evangelium in Missa.

Quid si Subdiaconi Religiosus professus, aliquæ jam ad Horas obligatus, eas omittat, commitit time duplex peccatum?

Resp. Negativè. Est tamen peccatum gravius, & circumstantia in confessione necessario exprimenda.

Quid si Subdiaconi in mortali ministret, peccatum de novo mortaliter?

Affirmo probabilis, juxta dicta supra *Tr. 1. Ex. 4. num. 37.* Resp. 7. Nisi prius eliciat contritionem; confiteri tamen prius, licet sit de consilio, non tenetur, ut *ibidem* patet *num. 38.* Unde s. Thom. hic quest. 36. art. 5. in corp. ait: *Lex præcipit, ut homo justus ea, que justa sunt, exequatur.* Et idem quicunque hoc, quod sibi competit ex Ordine, facit indigne, quod justum est, injuste exequatur, & contra præceptum. *Legis facti, ac per hoc mortaliter peccat.* Quicunque autem cum peccato mortali aliquod sacram Officium perfrat, non est dubium, quin indigne illud faciat, unde patet, quod mortaliter peccat. Hac ibi. *Ubi S. Doct. loquitur de ordinibus sacris, ut patet ex illis: Sacrum Officium.* Et ibid. ad 2. ait: *Est de jure naturali, ut homo sancta sancte perfrat.* Idem

habet *ibid. ad 4.*

Tenetur Subdiaconus suum officium exercere jejunus?

Tenetur ex congruentia propter reverentiam Sacramenti Eucharistæ, hinc non peccat mortaliter, si non jejunus ministret.

XXXV. Resp. 7. Subjectum hujus Ordinis capax est masculus baptizatus confirmatus, non excommunicatus, legitimè natus, non mancipium, prima Tonsura, & quatuor Minoribus initiatus, anthonum virginis, & unius completorum. Ex quibus aliqua sunt de necessitate medi, aliqua de necessitate præcepti, ut patet ex præcedentibus.

Resp. 8. Præter vestes alii Ministri Subdiaconi no inferioribus communes, dantur ei alia duæ, scilicet Dalmatica, in qua convenient cum Diaconi, & Manipulis in sinistra manu, qui est ejus vestis propria & essentials. Ubi

Nota: quod significatio manipuli pater supra ex S. Thom. in *Ex. 3. num. 33. ad quest. 7.* Ultra hoc dicti potest, quod significat patientiam, vel fructum bonorum operum, juxta illud Psalm. 125. *Euntes ibant & flebant portantes manipulos suos.* Portatur autem in sinistra quia hæc significat vitam presentem, in qua debemus patientiam exercere, ut bonorum operum fructus possimus percipere.

Quid si Subdiaconus suo officio fungatur sine vestibus?

Peccat mortaliter, si id faciat ex contemptu, vel negligencia.

Subdiaconus cum qua dispositione ac ueste debet comparare ad Ordinationem?

Resp. debet comparare ut ante examinatus, & approbatus, & ut dispositus ad sacram Communione, patulam habens Tonsum, indutus vestibus ordinandi inferioribus digitis Calicem tangat, superioribus vero Patenam. Si tamen immediate tangatur solus calix, & non Patena, Ordinatio esset valida, quia Patena tangere ritus medietate.

Virtualiter

Etiam

stola per transversum posita ad differentiam Sacerdotis. Iterum ex Ecclesiæ Statuto ad Diaconum speciat baptizandos instruere, disponere, vestibus spoliare, bona Ecclesiæ dispensare, elemosinas distribuere, ubi adhuc est in usu.

In Primitiva Ecclesiæ, quando sub utraque spezie communicabatur, Diaconi officium erat. Sanguinem Christi dispensare, immo & in defectu Sacerdotis, & necessitate cogente, Corpus Christi ministrare. Quod etiam de facto adhuc posset in defectu Episcopi, aut Sacerdotis, aut iussu ejus in extrema necessitate, ut periculose infirmis communicetur, dato etiam quod non esset absolutus nec confessus, dummodo exhibet specialia contritionis signa, & desiderium sumendi Eucharistiam pro Vatico, & mors ureat. Quo tamen in casu cavedendum est scandalum, debetque Diaconus ille adhibere testes hujus ministerii fide dignos. Si vero esset causus, quo communicandus esset infirmus Sacerdos, quid agendum, patet supra Tract. 12. Exam. 4. num. 60. ante R. 4.

Potestne Diaconus licite Eucharistiam, seu paxidem, in qua Eucharistia continetur, transferre de loco in locum?

Affirmo: Quia habet potestatem super Christi Corpus in sacris vasis contentum. Idem probat quotidiana praxis, dum Diaconi pro Communiione, vel solemni Procesione, aut Venerabilis Sacramenti expositione Ciborum, Monstrantiam, vel lunulam edunt, & Sacerdoti tradunt.

Potestne Diaconus in necessitate, vel jussu Episcopi administrare Sacramentum Poenitentiae?

Nom potest: Quia ad id de necessitate requiritur character Sacerdotis. Quod autem possit ministrare Eucharistiam, est dispositus, quia eam non conficit, sed ab alio confectam dispensat: Sacramentum autem Poenitentie debet ipse conficeri.

Potestne assistere Matrimonio di commissione Parochi?

Nom potest: Quia Trid. Ses. 24. de Refor. c. 7. commituit hoc minus soili Parochi, vel alteri Sacerdoti de ejus licentia. Unde si Diaconus esset parochus, posset.

Potestne ministrare Extremum Unctionem?

Nom potest, de quo vide Tr. 14. Ex. 4. n. 112.

Resp. 3. Materia remota Ordinationis Diaconi est liber Evangeliorum; proxima traditio ejus. Vel dici potest: Materiam ejus remotam esse duplicitam, unam essentialem, & de necessitate Sacramenti, nimurum librum Evangeliorum; alteram accidentalem, & integralem, ac de necessitate precepti, nimurum impositionem manuum.

Debetne necessario esse liber Evangeliorum? Sufficit, si sit aliud liber, aliqua tamen Evangelia continens, vel tota Biblia, secùs si solum vetus Testamentum sit, quia in eo non sunt Evangelia; si vero traheretur liber omnino profanus, Ordinatione esset nulla defectu materiae.

Quid est, quod Ag. 6. Diaconi fuerint ordinati per solam impositionem manuum?

Id contigit forte ex speciali dispensatione Christi, quia enim in exordio nascentis Ecclesiæ, nondum erat editus liber Evangeliorum, adhibebatur impositio manuum. Vel fuit traxita aliqua charta, continens doctrinam Evangelicam.

Resp. 4. Duplici materia correspondet duplex forma, nimurum verba Episcopi. Prima & essentialis est: Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia, tam pro novis, quam pro defunctis, in nomine Domini. Altera integrans: Accipe Spiritum sanctum ad robur & ad resistendum Diabolo, & tentacionibus ejus in nomine Domini.

Vide supra Tract. 11. Exam. 1. num. 6. de Divisestate Ordinationis Diaconi in Ecclesia Latina, & Graeca.

Item vide infra in Ex. 5. n. 43. R. 3. de duplici materia presbyterii, & duplice gratia per illud cau-

sata, quod dictum etiam hic servit.

XXXVIII. Resp. 5. Character Diacono imprimitur in traditione libri Evangeliorum, non vero in contactu aliquo rei sacræ, pertinentis ad principalem ejus actum.

Rationem dat S. Thom. hic quæst. 37. art. 5. dicens: Potestas Diaconi est media inter potestatem Subdiaconi, & Sacerdotis: Sacerdos enim directè habet potestatem super Corpus Christi, Subdiaconus autem super vasa tantum: Sed Diaconus super Corpus Christi in vasis contentum. Unde ejus non est tangere Corpus Christi, sed portare Corpus in patene, & dispensare Sanguinem cum Calice. Et ideo ejus potestas ad ultimum principale non potuit exprimi, nec per datus nisi vasis tantum, nec per materie; sed exprimitur potestas ejus ad ultimum secundarium tantum in hoc, quod datur ei liber Evangeliorum; & in hac potestimur intelligitur alia. Et ideo in ipsa libri ratione imprimitur character. Hac ibi.

Resp. 6. Christus Diaconatum instituit in ultima Cena.

Ratio: Quia tunc instituit Sacerdotium, ad quod Diaconatus est ultima dispositio, seu proximus gradus.

Resp. 7. Obligationes Diaconi non habet ultra eas, quae assignata sunt, pro Subdiacono; & quæ ex vi officii ejus colliguntur.

Resp. 8. Subiectum hujus Ordinis describitur, uti de Subdiacono dictum est supra ad quæst. 2. R. 7. num. 36. dummodo addatur: Et Subdiaconatu integratus. Item, annorum 22. diaconorum.

XXXIX. R. 9. Quamvis Diaconus portet omnes vestes Subdiaconi communes, cum sit Subdiaconus; essentialis tamen, & propria ejus vestis est stola à simistro humero per pedes, & dorsum ad latus dextrum sub brachio dextra ducta.

Quid si Diaconus sine sua ueste fungatur suo officio?

Dicendum uti ante de Subdiacono, n. 36.

Dicendum cum qua dispositione, & ueste debet comparere ad Ordinationem?

Resp. Sicut de Subdiacono dictum est, hoc solo vario, quod debeat comparere indutus vestibus Subdiaconi, portans Dalmaticum super brachium sinistrum, & Stolam tenentis manu sinistra; dextra vero cereum offertendum. Episcopo.

Quid significat Stola, vide supra in Ex. 3. n. 33. ad 9. 7.

XL. Quid si Diaconus actum sui Ordinis exercitat in mortali, peccatis de novo mortaliter?

Affirmo: Probabilius juxta dicta, & probata de Subdiaconi in hoc Ex. n. 35. post. R. 6. & loco ibi dicto citato. Accedit specialis ratio: Quia si Sacerdos facta jam consecratione Missam non posset perficere, ut si infirmitetur, vel moreretur, Diaconus (si aliud Sacerdos non adesset) sumendo propria manu Sanctissimum, debebat absolvere Missam. Vide similia infra Ex. 7. n. 93.

Tenetur Diaconus suum Officium exercere?

Dicendum sicut de Subdiacono dictum est. Si tandem Diaconus juxta casum ante positum quasi prævideret, vel dubitaret, Missam a se perficiendam esse (quod tamen rarum est) peccaret mortaliter frangendo, jejunium, consentiendo in peccatum mortale, vel saltum in periculum proximum ejus.

Potestne Diaconus in recitatione Breviariorum ante Collectas dicere: Dominus vobiscum?

Potest, modo non sit presens Sacerdos, quo presente non potest, nisi de ejus licentia, ut habent Rubricæ.

Item vide infra in Ex. 5. n. 43. R. 3. de duplici materia presbyterii, & duplice gratia per illud cau-

sata, quod dictum etiam hic servit.

XXXIX. Resp. 5. Character Diacono imprimitur in traditione libri Evangeliorum, non vero in contactu aliquo rei sacræ, pertinentis ad principalem ejus actum.

EXAMEN V.

De Ordine Presbyteratus, sive Sacerdoti.

Q UIZERO I. Presbyterandus, quæ debet scire, & ex quibus materiali soleat examinari?

XLI. Resp. 1. Concil. Trid. Ses. 22. de Re-

form. c. 14. ita statuit: „Qui piæ, & fideliter in

ministeriis antea factis se gesserint, & fideliter in

teritus Ordinem assumuntur, bonum habeant tes-

timonium, & hi sint, qui non modo in Diaconi-

natu ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesie-

titutam, ac necessitatem aliud Episcopo vi-

deretur, ministraverint, sed etiam ad populum

docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est

ad salutem, ut ad ministranda Sacramenta, dil-

genti examine precedente, idonee comprobentur,

atque ita pietate, ac castis moribus conspicui, ut

præclarum bonorum operum exemplum, & vite

moniti ab eis possint expectari. Haec ibi.

Resp. 2. Circa Scientiam Sacerdotum distinguendum est; habet enim duas functiones: Prima & præcipua est super Corpus Christi verum, nimurum consecranti Eucharistiam, seu legendi Missam, sine cura ani-

marum; unde dicitur simplex Sacerdos, id est, non curatus, quales non pauci dantur in Clero tam Se-

culari, quam Regulari, nec ad predicationem, nec ad confessionem audientiam applicati, & his sufficit

scire ea, quæ spectant ad Sacramentum ritè peragendum, nimurum materiam, formam, intentionem, ac dispositionem requisitam, & defectus, qui occurrere possunt, quæ necessaria sint altaria, & similia.

Altera est functio super Corpus Christi mysticum, seu super Fideles, quæ incumbit animarum curatoribus, Pastoribus, Parochis, Confessoriis, Con-

cionatoribus, qui Divina Mysteria, & ea, quæ sunt Fidei populum docere debent; unde & quia nemo

dicit quod non habet), ipsi etiam scire tenentur; pro

diversitate tamē gregis commissi, tenentur habere

scientiam maiorem, vel minorem. Si enim quis sim-

plici populo præstet, sufficit, si possit, uti tenetur,

eum in articulis Fidei informare, Decalogum expo-

nere, peccatorum gravitatem explicare, salutaria re-

media prescribere, & similia, quæ sunt officium

concernunt. Pro quo videt in Tract. 1. Proemiali, q.

5. n. 17. ubi plura de hoc dicta sunt.

Requiratur major scientia in Sacerdote Regu-

lari, quam Sacerulari.

Affirmo, ceteris paribus; tum quia communiter

populus magis, & cum majori fiduci reperitur ad Religiosos, quam ad suos Parochos, unde vide-

tur plus de scientia in eis supponere; tum etiam, quia

sæpius Superioribus deputantur non tantum ad ple-

bojorum, sed & altioris conditionis hominum confes-

siones audiendas.

Resp. 3. Materia, ex quibus presbyterandi so-

lent examinari, sunt quæ hic sequuntur, & omnia,

quæ in praecedentibus dicta sunt de Clericatu, &

Ordinibus in communione, & in specie de 4. Minori-

bus, de Sub-2 Diaconi. Cum enim Presbyteratus

omnes inferiores Ordines eminenter in se con-

tinent, & eis supereminente dignitate, præminere

etiam debet scientia. Hinc presbyterandus debet se

parare ad Examem ex omnibus materiai ante in Ex. 4.

R. 2. & 3. q. 1. nominatis.

Resp. 4. Presbyterandus solet specialiter exami-

nari ex Tr. 12. de Eucharistia, ut Sacramentum est,

& ut Sacrificium est. Tales quæstiones sunt:

1. Quid sit Eucharistia ut Sacramentum? In quo

essentialiter consistat? Quod vide in eodem Tr. 12.

Ex. 1. n. 1. & seqq.

2. An sit unum Sacramentum, vel plura? Vi-

de ib. n. 3.

3. Quantum, & quibus sit necessaria ejus sump-

tio? Ibid. n. 4.

4. Ubi, & à quo instituta? Ibidem n. 5.

5. Quæ sit materia consacratiois in Missa? Quæ-

lis panis? An solus triticus? An ex hordeo, silige-

ni, spelta, farre. An solus Azymus? In Ex. 2.

6. & seqq. Quale vinum? n. 8.

6. Quanta praesentia, & quantitas materia re-

quiratur, & sufficit ad consecrationem. Vide n. 10.

7. Quare vino misceatur parum aqua, n. 9.

8. An illa aqua immediate convertatur in San-

guinem Christi, n. 11.

9. An una Species possit consecrari sine alte-

ratu, n. 15.

10. An in Eucharistia nihil maneat de pane &

vino, in Ex. 3. n. 19.

11. An quando Christus sit præsens in Eu-

charistia, Ex. n. 17.

12. Quænam illa sine in Eucharistia ex vi verbo-

rum, qua per concomitantiam. Ibidem n. 21.

13. Quid de casu, quo in Eucharistia miracu-

losus apparuit puer, vel caro. Ex. 4. num. 62.

14. Quæ essentialem formam utriusque Speciei Con-

secratiois. Ex. 4. n. 24.

15. An verba formæ proferantur solum historicæ,

& quo supponant. Ibid. n. 26.

16. An prima forma habeat suum effectum ante

alteram. Ibid. R. 4.

17. Quis sit effectus Eucharistie Sacramenti, Ibid.

num. 28.

18. Quomodo prost̄ non sumentibus, num. 29.

19. Quotuplex sit manducatio, vel modus man-

ducandi Eucharistiam. Ibidem num. 30.

20. An Angeli manducant Eucharistiam. Ibidem

num. 31.

21. Quæ dispositio requiratur ex parte animæ;

an necessario praemissa confessio, si quis sit in

mortalis, præseruit. Ibidem num. 32.

22. Quid si non sit copia Confessarii. Ibidem.

num. 33.

23. Quantum peccatum sit indigna sumptio. Ibid.

num. 34.

24. Eucharistia estne peccatori publico vel oc-

culto deneganda, n. 34.

25. Estne danda non habentibus usum rationis,

num. 36.

26. Quæ requiruntur dispositio ex parte corporis?

An cubito, aut polluto prævia impediat sumptionem.

Ibidem num. 39. & seqq.

27. An sint casus, in quibus non jejuno licet

sumere Eucharistiam, n. 42.

28. In qua ætate obligantur pueri ad Eucharis-

tiæ, num. 46.

29. Quid de Communione Paschali, num. 47.

30. Quid de Communione in articulo, vel pe-

riculo mortis, n. 49. & seqq.

31. An licet quotidie communicare, vel omni-

nō à Communione cessare, n. 52. & seqq.

32. An Christus sumpernit suum Corpus; an de-

derit Judæ, num. 56. & 57.

33. Quid si Eucharistia fuisset servata tempore

mortis Christi, n. 59.

34. Quid sit minister Eucharistie: an solus Sa-

cerdos; an non & Diaconus, n. 60.

35. Quoties teneatur Sacerdos celebrare. Vide n. 63.

36. An Missa mali, & boni Sacerdos sit ejus de-

valoris, n. 67.

37. Quomodo Eucharistia servanda sit in Eccle-

siis, etiam Monialium; & quid de lampade, n. 68.

De Eucharistia ut Sacrificium.

38. Estne Missa verum Sacrificium? Exam. 5.

num. 69.

39. An mors Christi in Cruce, &c. n. 70.

40. Quomodo differant Sacrificium Crucis, Ce-

ne, & Missæ, n. 71.

41. Quis sit principals offerens in Missa, n. 72.

42. In qua actione essentialiter consistat Sacri-

ficium Missæ, n. 73. & 74.

ESt.

43. Estne infiniti valoris, n. 75. & 76.
44. An licet pro una Missa accipere plura stipendia, n. 77.

45. An quis possit partem stipendi dari alteri, ut Missam legat, altera parte sibi retenta. Ibid.

46. An licet anticipare dicere Missas pro stipendio futuro. Ibidem.

47. An Missa pro pluribus oblatis æquæ pro sit singulis quam si officeretur pro uno tantum, n. 78.

48. Quomodo, & pro quibus Sacerdos debet applicare Missam. Ibidem.

49. Quisnam ex Missa accipiat majorem utilitatem, n. 79.

50. Iusti auctoritate fiant reductiones Missarum, num. 80.

51. Quos effectus habeat Missa ex opere operato, num. 81.

52. An sit usus facere legi pro se Missas ante vel post mortem, n. 82.

QUÆR. II. Quid est Presbyteratus? Quod ejus officium? Que materia & forma? Quae obligatio? Quod subiectum? Quae vestes?

XLI. Resp. 1. Presbyteratus sic definitur: *Est Ordo sacer Ecclesiasticus, vel Ordinatio, qui Ordinato confert potestas super Corpus Christi verum, (illud nimur confidendi, seu consecrandi) & super Corpus Christi mysticum, seu propria Fideles remittendi illis peccata. Vida supra in hoc Tract. Exam. 2. num. 7.*

Resp. 2. *definitionem Ordinis in commun., qua hic facile, addendo differentiam, potest applicari. Vide Ibid. R. 4. quod Ordo possit duplice sustinui. Addo, quod quamvis Sacerdotum, & Presbyteratus passim pro eodem sumuntur, in rigore tamen Sacerdotum significat gradum ac potestatem, Presbyteratus vero illam actionem, & externam sacram Cærementiam, qua aliqui potestas datur super Corpus Christi verum & mysticum.*

Resp. 3. Duplex potestas Presbyteri, & officium patet ex data definitione. *Una super Corpus Christi verum; altera super mysticum. Primum ergo & principale eius officium est consecrare Corpus, & Sanguinem Domini. 2. Ministrare Sacra, exceptis Ordine & Confirmatione, &c. 3. Ministrare Sacramentum Penitentia, solis enim Sacerdotibus data est potestas clavum. Quia potestas, qua sit & quotuplex, vide supra in Tract. 1. Proximali, & quæst. 3. usque ad quæst. 4. num. 7. Item vide supra Tr. 13. Exam. 5. num. 62. quod Sacerdos, eo ipso quod est ordinatus, non possit validè absolvere à peccatis. Item vide Tract. 1. Exam. 5. num. 52. quomodo officium Presbyteri sit baptizare. 4. Officium Sacerdotis est benedicere doni Dei. 5. Prædicare, puta, ex commissione, & non ex officio, nisi habeat curam animarum.*

Resp. 4. Duplici materia Presbyteratus correspondet duplex forma. *Una est essentialis, nimur illa verba Episcopi sub traditione Calicis: Accipe potestatem offerendi Sacrificium Deo, Missasque celebrandi pro teo, quam pro defunctis in nomine Domini. Altera integralis, nimur illa verba Episcopi sub impositione manum: Accipe Spiritum Sanctum, quorum remitteris peccata, remittenter eis, & quorum retinueris retenta sunt.*

Ez his sequitur, quod si Presbytero ordinato non imponeretur manus, esset quidem verus Sacerdos, qui haberet potestatem consecrandi; non tamen esset perfectus Sacerdos, qui ei deesset complementum ad integratatem Sacerdotii requisitum, scilicet potestas remittendi peccata. E contra si ei manus imponeretur, omissa prima materia, non posset valere absolvere à peccatis: quia potestas in Corpus Christi mysticum essentialiter presupponit potestatem in Corpus Christi verum, qua per hanc præterit Sacerdos.

Ez ipsa hostia necessariò immediatè tangenda? Sufficit immediatè tangeri patenam, in qua ja-chet hostia.

Quid si hostia immediatè daretur in manus Ordinandi sine contactu patenæ?

Est quidem aliud. Ordinatio (qua patena solum adhibetur ob congruitatem, & tradetur id, quod per se, & essentialiter requiriatur) esset tamen illicita, utpote contra præceptum Ecclesiæ in re gravi. Idem est de casu, in quo hostia, & vinum alii cui tradenter commista in calice ob eandem rationem.

Quid si immediatè tangeretur solus calix, & non patenæ?

Ab hoc patet Resp. sicut de Subdiaco supra Ex. 4. n. 35. ante R. 4.

Quid si vina non esset admista aqua?

Ez est validus Ordinatio. Quia aqua solam est necessaria necessitate præcepti, non medi.

Quid si in calice esset quidem vinum, sed non hostia, vel è contra?

Ez Ordinatio dubia, & sub conditione iteranda.

Debetne calix necessariò esse consecratus? Idem est de patena.

Ad hoc patet Resp. sicut de Subdiaco supra dictum est.

Quid si unus Episcopus traderet materiam, & alter partinuntari formam?

Ez est invalida Ordinatio, utramque enim idem Minister præstare debet.

XLIII. Resp. 5. Christus Dominus Sacerdotum insituit in ultima Cena.

Ratio: Quia tunc Apostolos fecit Sacerdotes.

Resp. 5. Obligationes ultra eas, quas diximus habere Minoristas, & Subdiaconum, ac præter obligationem ad castitatem, & ad Horas Canonicas, colliguntur ex assignatis officiis Sacerdotis. Et plures habebat Sacerdos curatus ratione offici curæ animalium, quam Sacerdos simplex. Ut ex se patet.

Item 7. Subjectum hujus Ordinis describir, ut de Subdiaco dictum est Exam. 4. n. 56. dummodo addatur: Et Diaconate insignitus. Item annorum 34. complete.

XLIV. Resp. 8. Vester sacerdoti assignantur, nimirum 4. Inferioribus Ministris communis. 1. Amictus seu humerali. 2. Alba. 3. Cingulum. 4. Manipulus. 5. Stola per crucem ante pectus accommodata, vel (pro diversitate Ministeri) utrinque æqualiter deorsum pendens. 6. Casula, seu planeta, que due posteriores sunt propriae vestes Sacerdotis, nulli alteri ministerio convenientes.

Nota: Sacerdos celebratur apians Stolam in modum Crucis, debet prius eam ducere à sinistro ad dextrum latus; prius enim fuit Diaconus quam Sacerdos. Albam induens debet primò vestre brachium dextrum; Tum quia videtur id esse contranaturalis; Tum quia non similitudine, sed dextra manus Christi crux est.

Presbyterandus cum quæ dispositione, & veste debet comparare ad Ordinationem?

Eo modo quo de Subdiaco dictum est, hoc variatio, quod debet esse induitus ad Diaconum, nimirum amictu, alba, cingulo, manipulo, & stola per transversum, insuper super sinistrum brachium portans casulam, seu planetam complicatam, gestans etiam candelam, & conferens albam mappulam pro ligandis manibus.

Prefata sex vestes habentie aliquam mysticam significationem?

XLV. *Habent moralē, seu que ad vitæ ac morum reformationem referuntur, ut explicatum est ex S. Thom. in Exam. 3. num. 55. ad quæst. 7. Habent insuper mysticam ex Passione Christi: Nam 1. amictus, seu humerali significat illud velamen, quo Judæi velabant faciem Christi, dicentes: Prophetiza nos, qui es, qui te percussisti? 2. Alba, que est vestis linea, & candida, significat illam vestem, qua Christum indutum illius Herodes. 3. Cingulum, seu Zona significat vincula, quibus Christus in horto fuit ligatus. 4. Manipulus à levo brachio dependens significat illud ligamen, quo Christus columnæ fuit alligatus. Porrò ponitur à parte sinistra, id est, quia si poneretur in dextra, esset Sacerdoti impedimentum, dum format crucis. 5. Stola, quam Sacerdos circa collum conjungit, & illud ligat, significat illud ligamen, quo Christus in baptismatione Crucis erat collo astricatus. 6. Casula significat vestem purpuream, qua Christus in domo, Pilati fuit induitus. Vel, ut ali volunt, Tunicam Christi inconsuetudinem.*

XLVI. *Licetne Sacerdoti in aliquo casu celebra-re sine sacris vestibus?*

In nullo casu licet, immo ne quidem ex metu mortis, ita ut si Sacerdos celebraret solum induitus suis communibus & usualibus vestibus, esset grave peccatum propter gravem irreverentiam Divino Sacrificio irrrogatam. In casu necessitatibus omittere unam, vel alteram ex minoribus vestibus, vel cingulum, vel manipulum, non esset mortale. Si fieret ex inadvertentia, esset mortale, vel veniale pro quantitate materie.

Vide supra Tract. 12. Exam. 2. num. 16. ubi ad 3. dictum fuit, quod ne quidem licet ad dandum Vaticum moribundum.

XLVII. *Licetne Sacerdoti celebrare cum capite-gio, seu pileo, vel cum perruca, seu ficto capitulo?*

Non licet. Nam dist. 1. de Consecr. sic habetur: Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad solemnitatem Missarum celebraenda præsumat cum basculo intra-

ire, aut velato capite Altari assistere; Et qui tecum prætemporabit, communione privetur.

Item sacra Congregatio sub Urbano VIII. ita statuit: Nemo audeat ut pileolo in celebratione Missarum expressa licentia Sedis Apostolicae, non obstante quacunque contraria consuetudine.

Hinc & usus perruca, seu ficti capilliti sub-

Missa illicitus est; quia perruca substituta est loco piluli. Excepitur nisi adit specialis licentia, quam de facto dat solus Papa, vel manifesta necessitas (si ad Papam non sit accessus) iudicio viri prudentis, & Episcopi sufficiens judicata, ut calvities, senectus, capitis debilitas, aut deformitas, &c. Vel tandem consuetudo legitimè præscripta, que etiam alias leges humanæ abrogare potest. Hinc legitur, quod in Regno Chineni (ubi iuxta morem gentium caput degener est signum irreverentie) tota Missa a Sacerdote celebretur velato capite. Verumtamen S. Pius IX. omnem tollere volens scrupulm dedit ad id factum. Extra hos tres causus usus perruca sub Missa potest ratione contemptus, vel scandali esse pecuniae mortale, et secundum se præcisè solum veniale esset.

Nota: quod Clerici, præsertim Sacerdotes, utentur perruca (qua debet esse moderata, & modesta) debeant in ea portare tonsuram, seu coronulanam, tamquam signum status Clericalis: eo ferè modo, quo ea tenentur portare in capillito naturali, de quo supra.

Quare hic possit: 1. An & qualis in Sacerdotali requiratur intentio ad celebrandam Missam, vel alia Sacraenta conficienda? Sed de hoc vide supra in Tr. 11. de Sacram. in commun.

Item an ante Missam tenetur prius dicere Horas Matutinas. De quo vide supra Tract. 10. Ex. 5. n. 95. de Horis Canonis.

E X A M E N VI.

De Missa, ejus definitione, pro quibus possit legi, quo tempore, quo loco, cum quibus vasis.

Quæ & qualis legenda, quod stipendiū diuinum pro ea?

XLIX. *UÆRO I. Quid est Missa, vel Eucharistia ut Sacramentum? Missa unde sic dicit? Quid Missa siccia?*

XLVIII. Resp. 1. Missa, seu Sacrificium Missæ, vel Eucharistia, u. Sacramentum, sic definit: *Est Sacrificium Novæ Legis; in quo incruente immolatur Christus.*

Hæc definitio explicata est supra Tr. 12. Ex. 5. num. 69. Definitione Sacrificii ut sic vide in Tr. 10. de Religione Ex. 2. n. 15.

Resp. 2. Hæc vox Missa derivatur, vel ab Hebrew Misrah, quod significat idem, ac spontanea oblatione, vel à Latine mitto, sicut sensus est, quod Deus sumnum donum, & reconciliationis Hostiam, scilicet Filium suum, nobis mittat, & non ei vicissim remittamus. De quo vide infra in Ex. 7. num. 91. Ita Missa est, quid significet.

*Resp. 3. Missa instituta est à Christo in ultima Cena, cum dixit Discipulis: *Hoc facit in meum commemorationem. Tunc enim Christus posuit totam Missam essentiam, in consecratione consistentem, licet alia ad solemnitatem, & ceremonias spectantia Summis Pontificibus sint addita.**

Nota: tres esse principales Missæ partes. Prima est præparatio, quæ se extendit, usque ad Offertorium exclusive. 2. Est Oblatio, quæ est ab Offertorio, usque ad communionem inclusivæ. 3. Est gratiarum actio à Communione, usque ad finem.

Resp. 4. Missa siccia (qua deficiente privilegio quondam consuevit fieri in longa navigatione) sic dicitur, quia fiebant, sine Consecratione, attamen à illa.